

چکیده فارسی

مقدمه: میزان بروز بلایا چه از نظر فراوانی و چه از نظر شدت وقوع، در دهه‌های گذشته مدام در حال افزایش بوده است. بعد از وقوع بلایا، تعداد زیادی از مردم به دلیل مصدومیت نیاز به دریافت خدمات اورژانس دارند. لذا سرویس‌های خدمات اورژانس یکی از زیرساخت‌های حیاتی در مدیریت حوادث و بلایا می‌باشد. با این حال بطور معمول ظرفیت پاسخ حوزه اورژانس به بلایا محدود بوده و صرفاً پاسخگوی نیازهای روزمره می‌باشد. لذا در مرحله حاد پاسخ به بسیاری از بلایا، ارائه خدمات اورژانس پیش‌بیمارستانی شامل مراقبت‌های اولیه حیاتی، تخلیه و توزیع انبوه مصدومان در بیمارستان‌های محلی منطقه‌ای یا ملی با چالش‌های جدی مواجه می‌گردد. هدف این مطالعه ارائه مدل بهبود مدیریت تخلیه و توزیع مصدومان بلایا در ایران می‌باشد.

روش پژوهش: این پژوهش با طراحی و کاربرد یک توالی از چندین مرحله به هم پیوسته روش‌شناختی در راستای دستیابی به اهداف پژوهش به انجام رسید. در مرحله نخست، یک مطالعه کیفی با رویکرد نظریه زمینه‌ای برای شناخت تجربیات ایران در زمینه تخلیه و توزیع مصدومین بلایا انجام شد. مشارکت‌کنندگان در این پژوهش شامل ۳۱ نفر از صاحب‌نظران و کارکنان دارای تجربه حضور در بلایا بودند. روش اصلی گردآوری داده‌ها تعداد ۳۳ مصاحبه نیمه ساختاریافته بود. در مرحله دوم مطالعه، مرور نظام‌مند برای استخراج تجربیات جهان در تخلیه و توزیع مصدومین بلایا انجام شد. در این مرحله نتایج جستجوی کلید واژه‌های مورد توافق در پایگاه‌های SID, Magiran, Cochrane, Pubmed, Embase, ProQuest, Web of science, scopus بعد از حذف موارد تکراری شامل ۴۰۶ بود. با در نظر گرفتن معیارهای ورود و خروج و نیز انتخاب مقالات با کیفیت با استفاده از ابزار JBI-Critical Appraisal، نهایت ۳۰ مقاله وارد مرحله نهایی شده و مورد تحلیل قرار گرفت. در مرحله نهایی، مدل اولیه برای تأیید اعتبار در پنل خبرگان مورد بحث قرار گرفته و مدل نهایی استخراج شد.

یافته‌ها: تجزیه و تحلیل داده‌ها برای استخراج مدل، در دو بخش انجام شد. در بخش نخست در تطابق با الگوی کلاسیک مطالعات کیفی با رویکرد نظریه زمینه‌ای. یافته‌های مربوط به تبیین وضعیت موجود مدیریت تخلیه و توزیع مصدومان بلایا شامل ۹۲ مفهوم اولیه بود که در قالب ۲۶ زیر طبقه و ۱۰ طبقه اصلی ظهور یافتند. مفاهیم نهایی حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌ها برای ارائه الگوی بهبود مدیریت تخلیه و توزیع مصدومان بلایا شامل ۴۵ زیر طبقه در قالب ۶ طبقه اصلی بود.

نتیجه‌گیری: در یک نگاه کلی بر مفاهیم به دست آمده در این مطالعه، نخست یک مدل تبیینی با منطق استقرایی شکل گرفت. این مدل به تبیین وضعیت موجود مدیریت تخلیه و توزیع مصدومان بلایا در ایران پرداخت. مفهوم مرکزی در این مدل تبیینی «خدمات پیش‌بیمارستانی آشفته» بود. همچنین عواملی زمینه‌ای تأثیرگذار در خدمات تخلیه و توزیع عبارتند از: ۱- پیچیدگی ذاتی بلایا، ۲- زمینه‌های انسانی فرایند پاسخ، ۳- ضعف زیرساخت‌ها، ۴- موانع سازمانی.

براساس یافته‌های این مطالعه، مدیران و ارائه‌دهندگان خدمت، داوطلبان و حتی مردم در مواجهه با این شرایط، استراتژی‌هایی را برای غلبه بر این چالش‌ها اتخاذ می‌کنند که در دو طبقه قابل دسته‌بندی است: ۱- پاسخ محافظه کارانه ۲- مداخله آسیب‌زا. برآیند شرایط زمینه‌ای و اقدامات اتخاذ شده در واکنش به شرایط موجود شامل ۱- اختلال در تداوم خدمات، ۲- مدیریت غیر بهینه منابع ۳- توسعه ناپایدار مدیریت خطر می‌باشد.

مدل بهبود مدیریت فرایند تخلیه و توزیع مصدومان بلایا به عنوان خروجی نهائی این مطالعه به دست. اجزای اصلی این مدل

شامل ۶ استراتژی کلی بود که عبارتند از: ۱- مدیریت مؤثر صحنه ۲- مدیریت مؤثر منابع ۳- توسعه زیرساخت‌ها ۴-

توانمندسازی جامعه ۵- بازنگری درسیاست‌ها و برنامه‌ها ۶- بازنگری در ساختار سازمان‌های امدادی

کلیدواژه :

اورژانس پیش‌بیمارستانی، تخلیه مصدومان، توزیع مصدومان، بلا، پاسخ پیش‌بیمارستانی